SYNOPSIS QUATTUOR EVANGELIORUM

Locis parallelis evangeliorum apocryphorum
et patrum adhibitis edidit
Kurt Aland

Editio quindecima revisa

Deutsche Bibelgesellschaft

Illustrissimae St. Andreae apud Scotos universitati
summo honore Doctoris Divinitatis A. D. MCMLVII accepto
gratissimo animo dedicatum

Die Deutsche Bibelgesellschaft ist eine gemeinnützige kirchliche Stiftung.
Gemeinsam mit dem Weltbund der Bibelgesellschaften (United Bible Societies)
fördert sie die biblische Textforschung sowie die weltweite Übersetzung der Bibel –
damit alle Menschen die Bibel in ihrer Sprache lesen können.

The German Bible Society is a not for profit religious foundation.
Its mission, in collaboration with other members of the United Bible Societies,
is to promote biblical research and worldwide Bible translation work in order
to make the Bible available to everybody in their own language.

1.–3. Auflage 1963–1966
4. revidierte Auflage 1967
5.–8. Auflage 1968–1973
9. revidierte Auflage 1976
10.–12. Auflage 1978–1982
13. revidierte Auflage 1985
14. revidierte Auflage 1995

15. revidierte Auflage
1. Druck 1996
2. korrigierter Druck 1997
3. korrigierter und um die Papyri 101 –111 erweiterter Druck 2001
4. korrigierter Druck 2005

ISBN 978-3-438-05130-1
Griechische Synopse
97.–99. Tausend
© 1963, 1996 by Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart
Gesamtherstellung: Druckerei C. H. Beck, Nördlingen
Alle Rechte vorbehalten
Printed in Germany

www.scholarly-bibles.com

Praefationes VII

Codices – Signa et Sigla – Abbreviationes
I. Codices
Codices Graeci XVIII
Codices Latini XXXIII

II. Signa et Sigla
Signa textui inserta XXXIV
Signa et Sigla in apparatu adhibita XXXV

III. Abbreviationes
Libri Veteris et Novi Testamenti XXXV
Patres XXXVI
Abbreviationes aliae XXXVII

Synopsis Quattuor Evangeliorum 1

Appendices
I. Evangelium Thomae copticum 517
II. Testimonia patrum veterum 547

Indices
I. Conspectus locorum parallelorum evangeliorum . 567
II. Novum Testamentum 592
III. Vetus Testamentum 600
IV. Apocrypha 600
V. Patres 603

Codices · Signa et Sigla · Abbreviationes

I. CODICES

CODICES GRAECI

Papyri

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
*$\mathfrak{P}^{1}$	III	Philadelphia, University of Pennsylvania, Univ. Mus. of Arch. and Anthrop., the Egypt. Sect., E 2746; P. Oxy. 2	Mt 1,1-9.12.14-20
*$\mathfrak{P}^{2}$	VI	Firenze, Museo Egizio, Inv. 7134	Jo 12,12-15
*$\mathfrak{P}^{3}$	VI/VII	Wien, Österr. Nationalbibliothek, Pap. G. 2323	Lc 7,36-45; 10,38-42
*$\mathfrak{P}^{4}$	III	Paris, Bibliothèque Nationale, Suppl. Gr. 1120	Lc 1,58-59; 1,62–2,1.6-7; 3,8–4,2.29-32.34-35; 5,3-8; 5,30–6,16
*$\mathfrak{P}^{5}$	III	London, British Library, Inv. 782. 2484; P. Oxy. 208. 1781	Jo 1,23-31.33-40; 16,14-30; 20,11-17.19-20.22-25
*$\mathfrak{P}^{6}$	IV	Strasbourg, Bibliothèque Nationale et Universitaire, Pap. copt. 379. 381. 382. 384	Jo 10,1-2.4-7.9-10; 11,1-8.45-52
*$\mathfrak{P}^{7}$	III/IV(?)	Kiev, Zentr. Wiss. Bibl., F. 301 (KDA) 553 p	Lc 4,1-2
*$\mathfrak{P}^{19}$	IV/V	Oxford, Bodleian Library, Gr. bibl. d. 6 (P); P. Oxy. 1170	Mt 10,32–11,5
*$\mathfrak{P}^{21}$	IV/V	Allentown, Muhlenberg College, Theol. Pap. 3; P. Oxy. 1227	Mt 12,24-26.32-33
*$\mathfrak{P}^{22}$	III	Glasgow, University Library, Special Collect. Dep. Ms. Gen. 1026/13; P. Oxy. 1228	Jo 15,25–16,2.21-32
*$\mathfrak{P}^{25}$	IV	Berlin, Staatl. Museen, P. 16388	Mt 18,32-34; 19,1-3.5-7.9-10
*$\mathfrak{P}^{28}$	III	Berkeley, Pacific School of Religion, Palest. Inst., Museum, Pap. 2; P. Oxy. 1596	Jo 6,8-12.17-22
*$\mathfrak{P}^{33}$ (+58)	VI	Wien, Österr. Nationalbibliothek, Pap. G. 17973. 26133. 35831 (= $\mathfrak{P}^{58}$); 39783	a (cit. ad Act 15,28-29)
*$\mathfrak{P}^{35}$	IV(?)	Firenze, Biblioteca Medicea Laurenziana; PSI 1	Mt 25,12-15.20-23
*$\mathfrak{P}^{36}$	VI	Firenze, Biblioteca Medicea Laurenziana; PSI 3	Jo 3,14-18.31-32.34-35
*$\mathfrak{P}^{37}$	III/IV	Ann Arbor, University of Michigan, Inv. Nr. 1570; P. Mich. 137	Mt 26,19-52
*$\mathfrak{P}^{39}$	III	Rochester, Ambrose Swasey Library, Inv. 8864; P. Oxy. 1780	Jo 8,14-22
*$\mathfrak{P}^{42}$	VII/VIII	Wien, Österr. Nationalbiblithek, Pap. K. 8706	Lc 1,54-55; 2,29-32
*$\mathfrak{P}^{44}$	VI/VII	New York, Metropolitan Museum of Art, Dep. of Egypt. Art, Inv. 14.1.527	Mt 17,1-3.6-7; 18,15-17.19; 25,8-10; Jo 9,3-4; 10,8-14; 12,16-18
*$\mathfrak{P}^{45}$	III	Dublin, P. Chester Beatty I; Wien, Österr. Nationalbibliothek, Pap. G. 31974	Mt 20,24-32; 21,13-19; 25,41–26,39; Mc 4,36-40; 5,15-26; 5,38–6,3.16-25.36-50; 7,3-15; 7,25–8,1.10-26; 8,34–9,9.18-31; 11,27–12,1.5-8.13-19.24-28; Lc 6,31-41; 6,45–7,7; 9,26-41; 9,45–10,1.6-22; 10,26–11,1.6-25.28-46; 11,50–12,12.18-37; 12,42–13,1.6-24; 13,29–14,10.17-33; Jo 4,51.54; 5,21.24; 10,7-25; 10,30–11,10.18-36.42-57 (praeterea testis ad Act 15,20)

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
$\mathfrak{P}^{46}$	ca. 200	Dublin, P. Chester Beatty II	p (cit. ad 1Cor 11,23-26; 15,3-8)
*$\mathfrak{P}^{52}$	II	Manchester, John Rylands Library, Gr. P. 457	Jo 18,31-33.37-38
*$\mathfrak{P}^{53}$	III	Ann Arbor, University of Michigan, Inv. 6652	Mt 26,29-40
*$\mathfrak{P}^{55}$	VI/VII	Wien, Österr. Nationalbibliothek, Pap. G. 26214	Jo 1,31-33.35-38
[$\mathfrak{P}^{58}$]		*vide* $\mathfrak{P}^{33}$	
*$\mathfrak{P}^{59}$	VII	New York, Pierpont Morgan Library; P. Colt 3	Jo 1,26.28.48.51; 2,15-16; 11,40-52; 12,25.29.31.35; 17,24-26; 18,1-2.16-17.22; 21,7.12-13.15.17-20.23
*$\mathfrak{P}^{60}$	VII	New York, Pierpont Morgan Library; P. Colt 4	Jo 16,29-30; 16,32–17,6.8-9.11-15.18-25; 18,1-2.4-5.7-16.18-20.23-29.31-37.39-40; 19,2-3.5-8.10-18.20.23-26
*$\mathfrak{P}^{62}$	IV	Oslo, Universitetsbiblioteket, Inv. 1661	Mt 11,25-30
*$\mathfrak{P}^{63}$	ca. 500	Berlin, Staatl. Museen, P. 11914	Jo 3,14-18; 4,9-10
*$\mathfrak{P}^{64}$ (+67)	ca. 200	Oxford, Magdalen College, Gr. 17; Barcelona, Fundació Sant Lluc Evangelista, P. Barc. 1 (= $\mathfrak{P}^{67}$)	Mt 3,9.15; 5,20-22.25-28; 26,7-8.10.14-15.22-23.31-33
*$\mathfrak{P}^{66}$	ca. 200	Cologny, Bibliotheca Bodmeriana, P. Bodm. II; Dublin, Chester Beatty, P. Chester Beatty s. n.; Köln, Inst. f. Altertumskunde, Inv. 4274/4298	Jo 1,1–6,11; 6,35–14,26.29-30; 15,2-26; 16,2-4.6-7; 16,10–20,20.22-23; 20,25–21,9
[$\mathfrak{P}^{67}$]		*vide* $\mathfrak{P}^{64}$	
*$\mathfrak{P}^{69}$	III	Oxford, Ashmolean Museum; P. Oxy. 2383	Lc 22,41.45-48.58-61
*$\mathfrak{P}^{70}$	III	Oxford, Ashmolean Museum; P. Oxy. 2384; Firenze, Istituto Pap. »G. Vitelli«, CNR 419. 420	Mt 2,13-16; 2,22–3,1; 11,26-27; 12,4-5; 24,3-6.12-15
*$\mathfrak{P}^{71}$	IV	Oxford, Ashmolean Museum; P. Oxy. 2385	Mt 19,10-11.17-18
$\mathfrak{P}^{73}$	VII	Cologny, Bibliotheca Bodmeriana, P. Bodmer L	Mt 25,43; 26,2-3
$\mathfrak{P}^{74}$	VII	Cologny, Bibliotheca Bodmeriana, P. Bodm. XVII	a (cit. ad Act 15,19-20.28-29)
*$\mathfrak{P}^{75}$	III	Cologny, Bibliotheca Bodmeriana, P. Bodm. XIV. XV	Lc 3,18-22; 3,33–4,2; 4,34–5,10; 5,37–6,4; 6,10–7,32.35-39.41-43; 7,46–9,2; 9,4–17,15; 17,19–18,18; 22,4–fin.; Jo 1,1–11,45.48-57; 12,3–13,10; 14,8–15,10
*$\mathfrak{P}^{76}$	VI	Wien, Österr. Nationalbibliothek, Pap. G. 36102	Jo 4,9.12
*$\mathfrak{P}^{77}$	II/III	Oxford, Ashmolean Museum; P. Oxy. 2683 + 4405	Mt 23,30-39
*$\mathfrak{P}^{80}$	III	Barcelona, Fundació Sant Lluc Evang., P. Barc. 83	Jo 3,34
*$\mathfrak{P}^{82}$	IV/V	Strasbourg, Bibliothèque Nationale et Universitaire, P. Gr. 2677	Lc 7,32-34.37-38
*$\mathfrak{P}^{83}$	VI	Louvain, Bibliothèque de l'Université, P.A.M. Kh. Mird 16. 29	Mt 20,23-25.30-31; 23,39–24,1.6
*$\mathfrak{P}^{84}$	VI	Louvain, Bibliothèque de l'Université, P.A.M. Kh. Mird 4. 11. 26. 27	Mc 2,2-5.8-9; 6,30-31.33-34.36-37.39-41; Jo 5,5; 17,3.7-8
*$\mathfrak{P}^{86}$	IV	Köln, Institut für Altertumskunde, Inv. 5516	Mt 5,13-16.22-25
*$\mathfrak{P}^{88}$	IV	Milano, Univ. Cattolica, P. Med. Inv. 69. 24	Mc 2,1-26
*$\mathfrak{P}^{90}$	II	Oxford, Ashmolean Museum; P. Oxy. 3523	Jo 18,36–19,7
*$\mathfrak{P}^{93}$	V	Firenze, Istituto Pap. »G. Vitelli«, PSI 108	Jo 13,15-17
*$\mathfrak{P}^{95}$	III	Firenze, Biblioteca Medicea Laurenziana, PL II/31	Jo 5,26-29.36-38
*$\mathfrak{P}^{96}$	VI	Wien, Österr. Nationalbibliothek, Pap. K 7244	Mt 3,13-15
*$\mathfrak{P}^{97}$	VI/VII	Dublin, Chester Beatty Libr., P. Chester Beatty XVII	Lc 14,7-14

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
*𝔓101	III	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4401	Mt 3,10-12; 3,16-4,3
*𝔓102	III/IV	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4402	Mt 4,11-12; 4,22-23
*𝔓103	II/III	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4403	Mt 13,55-56; 14,3-5
*𝔓104	II	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4404	Mt 21,34-37; (21,43-45 ?)
*𝔓105	V/VI	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4406	Mt 27,62-64; 28,2-5
*𝔓106	III	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4445	Jo 1,29-35; 1,40-46
*𝔓107	III	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4446	Jo 17,1-2; 17,11
*𝔓108	III	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4447	Jo 17,23-24; 18,1-5
*𝔓109	III	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4448	Jo 21,18-20; 21,23-25
*𝔓110	IV	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4494	Mt 10,13-15; 10,25-27
*𝔓111	III	Oxford, Ashmolean Museum; P. Qxy. 4495	Lc 17,11-13; 17,22-23

Codices Unciales

ms. nr.	Soden	saec.	bibliotheca	cont.
*א **01**	δ 2	IV	London, British Library, Add. 43725 (Sinaiticus)	e (praeterea testis ad Act 15,20.28; 1Cor 15,3-8)
*A **02**	δ 4	V	London, British Library, Royal I D. VIII (Alexandrinus)	e (praeterea testis ad Act 15,20-28; 1Cor 15,3-8; vac. Mt 1,1–25,6; Jo 6,50–8,52)
*B **03**	δ 1	IV	Città del Vaticano, Biblioteca Vaticana, Vat. gr. 1209	e (praeterea testis ad Act 15,20; 21,25; 1Cor 15,3-8)
*C **04**	δ 3	V	Paris, Bibliothèque Nationale, Gr. 9 (Ephraemi Syri rescriptus)	e (vac Mt 1,1-2; 5,15–7,5; 17,26–18,28; 22,21–23,17; 24,10-45; 25,30–26,22; 27,11-46; 28,15–fin.; Mc 1,1-17; 6,32–8,5; 12,30–13,19; Lc 1,1-2; 2,5-42; 3,21–4,25; 6,4-36; 7,17–8,28; 12,4-19,42; 20,28–21,20; 22,19–23,25; 24,7-45; Jo 1,1-3; 1,41–3,33; 5,17–6,38; 7,3–8,34; 9,11–11,7; 11,47–13,7; 14,8–16,21; 18,36–20,25)
*D **05**	δ 5	V	Cambridge, University Library, Nn. 2. 41 (Bezae Cantabrigiensis)	e (praeterea testis ad Act 15,20.28; 21,25; (vac. Mt 1,1-20; 6,20–9,2; 27,2-12; Jo 1,16–3,26)
*D **06**	α 1026	VI	Paris, Bibliothèque Nationale, Gr. 107 (Claromontanus)	p (cit. ad 1Cor 15,3-8)
(*)E **07**	ε 55	VIII	Basel, Universitätsbibliothek, AN III 12 (Basilensis)	e (vac. Lc 3,4–15; 24,47–fin.)
E **08**	α 1001	VI	Oxford, Bodleian Library, Laud. Gr. 35 (Laudianus)	a (cit. ad Act 15,20.28)
F **09**	ε 86	IX	Utrecht, Bibliotheek der Rijksuniversiteit, Ms. 1 (Boreelianus)	e (vac. Mt 1,1–8,34; 12,1-44; 13,55–14,9; 15,20-31; 20,18–21,5; 22,18,31; 24,13-15; Mc 1,43–2,8; 2,23–3,5; 11,6-26; 14,54–15,5; 15,39–16,19; Lc passim; Jo 3,5-14; 4,23-38; 5,18-38; 6,39-63; 7,28–8,10; 10,32–11,3; 11,40–12,3.14-25; 13,34–fin.)
F **010**	α 1029	IX	Cambridge, Trinity College, B. XVII. 1 (Augiensis)	e (cit. ad 1Cor 15,3-8)
(*)G **011**	ε 87	IX	London, British Library, Harley 5684; (Seidelianus I); Cambridge, Trinity College, B. XVII. 20	e (vac. Mt 1,1–5,29.31-39; 5,43–6,6; 7,25–8,9; 8,23–9,2; 28,18–fin.; Mc 1,1-13; 14,19-25; Lc 1,1-13; 5,4–7,3; 8,46–9,5; 12,27-41; 24,41–fin.; Jo 18,5-19; 19,4-27)
G **012**	α 1028	IX	Dresden, Sächsische Landesbibliothek, A 145b (Boernerianus)	p (cit. ad 1Cor 15,3-8)

Synopsis Quattuor Evangeliorum

I. EINGANG

PRAEFATIO — PREFACE

1. Einleitung

Prologus — **Prologue**

Matth. 1,1

⸂ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ⸃

1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ.

(nr. 6 1,2-17 p. 7)

Mark. 1,1

⸂ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ⸃

1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ⸂[υἱοῦ θεοῦ]⸃⁚.

(nr. 13 1,2-6 p. 20)

Luk. 1,1-4

⸂ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ⸃

1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων °ἐν ἡμῖν πραγμάτων, 2 ⸀καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, 3 ἔδοξε κἀμοὶ ⸆ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, 4 ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ⸀ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

Joh. 1,1-18

⸂ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ⸃

1 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. 2 οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. 3 πάντα δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο ⸂οὐδὲ ἕν⸃⁚. ὃ γέγονεν⁚1 4 ἐν αὐτῷ ζωὴ ⸀ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς □τῶν ἀνθρώπων⸋· 5 καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. 6 Ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος παρὰ ⸀θεοῦ, ⸆ ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· 7 οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι᾽ αὐτοῦ. 8 οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ᾽ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. 9 Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν⁚, ὃ φωτίζει

Matth.: *Inscr.* ⸂ ευαγγελιον κ. Ματθ. (Μαθθ. W) D W f13 33. 892. 1342 𝔐 bo ¦ αγιον ευ. κ. Μ. f1 *al* (bo^ms) ¦ αρχη συν θεω του κ. Μ. ευ-ου 1241 *al* ¦ εκ του κ. Μ. L (543. 1006) *al* ¦ *txt* (א B)

Mark.: *Inscr.* ⸂ ευαγγελιον κ. Μ. A D L W Θ f13 1. 33. 892. 1006. 1342. 1506. 2427 𝔐 lat ¦ το κ. Μ. αγ. ευαγγ. 209. 579. (1582) *al* (vg^cl) ¦ *txt* (א B) F (G^s, 205) *pc* • 1 ⸂ – א* Θ *pc* sa^ms; Or ¦ υιου του κυριου 1241 ¦ *txt* א1 B D L W 2427 *pc* (*sed* του θ. A f1.13 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐) latt sy co; Ir^lat | ⁚, *et* ⁚1. (Ir) Or Epiph

Luk.: *Inscr.* ⸂ ευαγγελιον κ. Λ. (A) D L W Θ Ξ Ψ f1 33. (1006). 1342. 1506 𝔐 lat sa^ms bo^pt ¦ το κ. Λ. αγιον ευαγγ. 205. 209. 579. (1582) *al* ¦ αρχη του κ. Λ. αγιου ευαγγελιου 1241 *pc* ¦ *txt* (א B) vg^st bo^ms • 1 ° F W 983. 1424 • 2 ⸀καθα D 13^vid • 3 ⸆ (Act 15,28) et spiritui sancto b q vg^mss • 4 ⸀των D*

Joh.: *Inscr.* ⸂ ευαγγελιον κ. Ι. 𝔓66.75 (A) C D L W^s Θ f1 33. 892. (1006). 1342. 1506 𝔐 vg^ww ¦ αγιον ευ. κ. Ι. (205) *al* ¦ *txt* (א B) H • 3 ⸂ ουδεν 𝔓66 א* D f1 *pc*; Ir Hipp Or^pt Epiph^pt | ⁚ – *et* ⁚1. א^c (Θ) Ψ f1.13 33. (892. 1006). 1342 𝔐 sy^p.h bo ¦ *txt* 𝔓75c C D L W^s 050* *pc* b vg^s sy^c sa; Ir Cl Hipp Or Eus Epiph Tert (*sine interp. vl incert.* 𝔓66.75* A B Δ 1506 *al*) • 4 ⸀εστιν א D it vg^mss sa?; Or^ms ¦ – W^s | □B* • 6 ⸀κυριου D* | ⸆ην א* D* W^s sy^c; Ir^lat • 9 ⁚ *et* ⁚ –, Cl Non

---

1 (Mc) Μᾶρκος cf Act 12,12.25; 13,5.13; 15,37.39; Kol 4,10; Phm 24; 2 Tm 4,11; 1 Pt 5,13 || *1 (Lc)* Λουκᾶς cf Kol 4,14; Phm 24; 2 Tm 4, 11 || *2 (Mt)* cf Gn 2,4 (LXX); 5,1 (LXX); 10,1; 11,10.27 etc || *2 sqq (Jo) cf 32 sq* || *2 (Jo)* ἐν ἀρχῇ cf Gn 1,1-3; 1 Jo 1,1; 2,13 sq; Prv 8,22 sq; Sir 24,9; Kol 1,15.18; Apc 3,14 | λόγος cf 1 Jo 1,1; Apc 19,13; Ign ad Rm 2,1; 8,2; ad Eph 3,2; 17,2; ad Magn 8,2; Ps 33,6; 106,20; 147,4; Is 55,11; 40,8; Ps 33,4 || *2/3 (Mc)* Ἰησοῦς Χριστός hapaxl. Mc || *3 (Mt)* cf Mc 10,48; 11,10; 12,35 etc || *3 (Jo)* πρὸς τὸν θεόν cf 1 Jo 1,2; Mt 13,56; Mc 6,3; 9,19; 1 Th 3,4 etc | cf Prv 8,27.30; Sir 1,1; Sap 9,4 || *4/5 (Jo)* Prv 8,22 sqq || *5-7 (Jo)* cf Prv 8,30; Sap 7, 12; 9,1; Ps 33,6; 1 Cor 8,6; Heb 1,2; Kol 1,16 sq; Apc 3,14 || *8 (Jo)* cf Ps 36,10; Jo 5,26; 1 Jo 1,2 | cf Jo 3,19; 8,12 || *9-11 (Jo)* cf Jo 3,19; 12,35; Is 9,1; Rm 9,30; 1 Cor 9,24; Ph 3,12; 1 Th 5,4 || *10 (Lc)* cf Act 23,26; 24,3; 26,25; *cf 30 sq* || *11 (Jo)* cf Mc 1,4; Lc 1,5 || *12 (Jo)* cf Ex 3,10-15; Is 6,8; Jr 14,14; 23,21 etc || *13 cf 25-29;* cf Jo 1,19-27.29-34; 3,26-36; 5,33-36; 10,41 || *14 sqq cf nr 13, p 20* || *19* ἀληθινός cf Heb 8,2; 9,24; Jo 17,3; 1 Jo 2,8; 5,20; 1 Th 1,9; Is 65,16 etc || *19 sq* cf Jo 3,19; 12,46; 6,14; 9,39; 11,27; 16,28 etc

Matth.	Mark.	Luk.	[Joh. 1,1-18]
			πάντα ἄνθρωπον⸌, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. [10]ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. [11]εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. [12]ὅσοι °δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, [13]⸂οἳ οὐκ⸃ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς ⸋οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς⸌ ⸀ἀλλ᾽ ἐκ θεοῦ ⸁ἐγεννήθησαν. [14]Καὶ ⸋ὁ λόγος⸌ σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονο- γενοῦς παρὰ πατρός, ⸀πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. [15]Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· ⸂οὗτος ἦν ὃν εἶπον·⸃ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ⸆ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. [16]⸀ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ⸆ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· [17]ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ ⸀χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. [18]Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ⸂μονογενὴς θεὸς⸃ ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος ἐξηγήσατο ⸆. (nr. 13 1,19-23 p. 20)

Acta 1,1–2: [1]Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, [2]ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ἀνελήμφθη.

Justinus Mart., Apol. II, 6, 3: Ὁ δὲ υἱὸς ἐκείνου, ὁ μόνος λεγόμενος κυρίως υἱός, ὁ λόγος πρὸ τῶν ποιημάτων καὶ συνὼν καὶ γεννώμενος, ὅτε τὴν ἀρχὴν δι᾽ αὐτοῦ πάντα ἔκτισε καὶ ἐκόσμησε, Χριστὸς μὲν κατὰ τὸ κεχρῖσθαι καὶ κοσμῆσαι τὰ πάντα δι᾽ αὐτοῦ τὸν θεὸν λέγεται ...

---

9 ⁚ *v. p.* 1 • 12 ○D e; Epiph • 13 ⸂ουκ *et* ⸁εγεννηθ- D* ¦ qui (–Tert) non *et* natus est b; Ir^{lat} Tert Ambr ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ B^{2} C D^{c} L W^{s} Ψ *f*$^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 (*sed* εγενηθ- 𝔓^{75} A B* Δ Θ 13. 69. 346 *pc*); Cl Or | ⸋B* | ⸀αλλα 𝔓^{66} W • 14 ⸋sa^{ms} | ⸀πληρη D W^{s} • 15 ⸂ουτ. ην ο ειπων· ℵ^{1} B* C*; Or ¦ ουτ. ην ℵ*; Eus | ⸆ος ℵ* W^{s} c; Eus • 16 ⸀και A C^{3} W^{s} Θ *f*$^{1.13}$ 892. 1006. 1342 𝔐 lat sy bo^{ms}; Or Chr Theod ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B C* D L 33. 579 *pc* it co; Did Cyr | ⸆ζωην W^{s} sa • 17 ⸀χ. δε 𝔓^{66} (∫ W^{s}) it sy^{h**} bo • 18 ⸂· ο μ. θεος 𝔓^{75} ℵ^{1} 33 *pc* ¦ · ο μ. υιος A C^{3} Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 892. 1006. 1342 𝔐 lat sy$^{c.h}$ ¦ ει μη ο μ. υι. W^{s} it ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ* B C* L *pc*; Ir Or Did [μ. θεου Burney *cj*] | ⸆ημιν W^{s} c sy^{c}

---

[20]κόσμος cf 6,14; 13,1; 17,5; 1,29; 3,17; 7,4; 12,19; 14,19; 17,6.18 | 4,42; 6,33.51; 12,47; 3,16 | 1Jo 2,16; 4,4.5; Jo 8,12; 12,31; 14,30; 16,11; 1Jo 5,19; Jo 16,20; 7,7; 15,18sq; 17,14 || [21]τὰ ἴδια cf 16,32; 19,27; Act 21,6; Esth 5,10; 6,12; 3 Mcc 6,27.37; 7,8; 1 Esr 6,31; Jo 8,44; 15,19 || [22]cf Gl 3,26; Eph 1,5; Jo 20,31; Sap 7,27; Act 4,12; 1Jo 5,13 || [23]cf Apc 17,16; 19,18.21; Jc 5,3; Gn 40,19; Job 19,22 || [24]cf Sir 24,8; Sap 9,15; 2Cor 5,1.4; 2Pt 1,13sq | cf Jo 1,32.38; 4,35; 6,5; 11,45 | δόξα cf Nu 14,22; Ez 39,21; Ps 24,7-10; 57,6.12; 102,16sq; 108,6; cf Ex 24,16sq; 33,18sq.22; Lv 9,6.23sq; Dt 5,24sq; Ex 16,10; 40,34sq; Is 60,1; Ez 10,4etc; cf Sir 42,16; Bar 4,24; 5,9; cf Sir 45,3; 2Mcc 2,8 et Henoch; cf Lc 9,32; 21,27; 2Cor 3,18; 4,6 | (Ἰησοῦς) μονογενής Jo sol.: *24.28*; 3,16.18; 1Jo 4,9; cf Jdc 11,34; Tob 3,15; 8,17; Lc 7,12; 8,42; 9,38; Heb 11,17 || [25-29]*cf 14* || [25]κράζειν cf Jo 7,28.37; 12,44; Rm 9,27 || [26]cf 1Rg 3,12; 16,25.30.33; 2Rg 18,5; Eccl 1,16; 2,7.9; cf Gn 48,20 (Bauer^{5} 510) || [27]cf Kol 1,19; 2,9 | cf Jo 7,19sqq; 6,32; Rm 6,14; 10,4 || [28]cf Jo 5,37; 6,46; 1Jo 4,12.20; Ex 19,21; 33,20.23; Dt 4,12; Sir 43,31 | *cf 24* || [29]cf Lc 16,22sq; Nu 11,12; Dt 13,7; 28,54.56; 2Sm 12,3; 1Rg 17,19 etc || [30sq]*cf 8sqq (Lc)* || [32sq]*cf 2sqq (Jo)*

II. VORGESCHICHTE

EXORDIUM INTRODUCTION

2. Ankündigung der Geburt Johannes des Täufers

Annuntiatio nativitatis Ioannis The Promise of the Birth of John the Baptist

Matth.	Mark.	Luk. 1,5-25	Joh.

[5]Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου ⸆ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ ⸇ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν καὶ °τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. [6]ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ⸀ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ ⸀δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. [7]καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν °ἡ Ἐλισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. [8]Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, [9]κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν ⸋τοῦ ⸀κυρίου⸌, [10]καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. [11]ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. [12]καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν ⸆ καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. [13]⸂εἶπεν δὲ⸃ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος⸆· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, ⸀διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν °σοι καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. [14]καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ ⸀γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. [15]ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον ⸂[τοῦ] κυρίου⸃, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ⸉ἐκ κοιλίας⸊ μητρὸς αὐτοῦ, [16]καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. [17]καὶ αὐτὸς ⸀προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου⸆, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι ⸇ κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. [18]καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. [19]καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ ⸀παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα· [20]καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες ⸀πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. [21]Καὶ ἦν ὁ λαὸς ⸀προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ⸂ἐν τῷ ναῷ αὐτόν⸃. [22]ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς καὶ ⸀διέμενεν κωφός. [23]καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. [24]⸂Μετὰ δὲ⸃ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε λέγουσα [25]ὅτι οὕτως μοι πεποίηκεν⸆ κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ⸇ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

5 ⸆του A C D Θ f1.13 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 sa (bo) ¦ *txt* ℵ B L W Ξ Ψ *pc* | ⸇ἡ A L Θ f13 892c. 1006. 1342. 1506 [E F Δ 205. 579. 1424. 2542] 𝔐 | °A • **6** ⸀ενωπιον A C3 D L W Θ Ξ f1.13 33. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C* Ψ 579. 892 *pc* | ⸀δικαιοσυνη sys.p • **7** °B W f13 1424. 1506 *pc* • **9** ⸋sys | ⸀θεου C* D Ψ 579. 1424. 2542 *pc* • **12** ⸆τον αγγελον sys • **13** ⸂και ειπεν D it syp (*v.* 34.38) | ⸆κυριου Θ 700 *pc* c ff2 l samss | ⸀ιδου sys boms | °D Δ f1 543c vid. 579 *pc*; Orlat • **14** ⸀γεννησει G Ψ f1.13 33. 205. 700. 1342. 1424. 2542 *pm* • **15** ⸂*2* ℵ A C Lc f1 33. 205. 579. 1006. 1342. 2542 *pm*; Cyr ¦ του θεου Θ Ψ f13 700. 1424 *al* sams | ⸉εν -λια W it sy • **17** ⸀προσελευσεται B* C L 346. 543. 983. 1006 *al* ¦ προπορευσεται 945 *pc* | ⸆του προφητου syp | ⸇τω A *al* • **19** ⸀παρεστως D • **20** ⸀πλησθησονται D (W) Ξ Ψ*; Or • **21** ⸀προσδεχομενος D 983 | ⸂*4 1-3* ℵ A C D Θ f1.13 33. 892. 1006. 1342 𝔐 samss ¦ *4* 700. 1506 *pc* ¦ *txt* B L W Ξ Ψ 565. 579 *pc* • **22** ⸀διεμεινεν D 346. 543. 579. 788. 983. 2542 *al* • **24** ⸂και μετα D syp • **25** ⸆ο A B Θ Ψ f1.13 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* ℵ C D L W 33 *pc* | ⸇το A B2 C Θ Ψ f13 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* ℵ B* D L W f1 565. 579. 700 *pc*

1 ἐγένετο κτλ cf Mt 2,1 | ἐξ ἐφημερίας Ἀ. 1Chr 24,10; Neh 12,4.17; Ex 6,23 || *2/3* δίκαιοι κτλ cf Gn 7,1; 17,1; 26,5; Nu 36,13; Dt 4,40; 1Rg 8,61; Ps 119,1; Ez 20,13; Mt 1,19; Lc 2,25; 23,50; Mc 6,20; Act 10,22; Ph 3,6 || *4* cf *15sq*; Lc 2,36; 1,36; Gn 18,11; 24,1; Jos 13,1; 23,1; 1Rg 1,1 || *6* cf Ex 30,7sq; Dn 9,21 || *7* cf Jdc 6,12etc; Lc 1,28; 2,9; Act 10,3 || *8* cf Ex 15,16; Jdth 15,1sq; Jdc 13,6; 6,22; Dn 8,17; 10,11; Is 6,5etc; Lc 1,65; 2,9; 7,16; Act 2,43; 5,5.11; 19,17; Apc 11,11 || *8/9* Lc 1,30; 2,10; Mt 1,20; 28,10; Act 27,24; Apc 1,17; cf Jdc 6,23; Dn 10,12.19 || *9* cf Dn 10,12 (Gn 17,19; 26,24; Is 41,10.14); Act 10,31 || *10* cf Lc 1,60 || *11* cf Lc 1,32 | Nu 6,3 (Jdc 13,4sq; 1Sm 1,11); cf Eph 5,18; Lc 7,28.33 || *12* Lc 1,41.67; Act 2,4etc | cf Jdc 13,5.7; 16,17; Is 49,1; Jr 1,5; Sir 49,7 || *13* cf Lc 1,76; Mt 11,10; Mc 1,2; Lc 7,27 || *13/14* cf Ml 3,1.22sqq; Sir 48,10; Is 40,1sqq; Mt 11,14; 17,11sq; Mc 9,12sq; Jo 1,21.25 || *14/15* cf Lc 1,76; Mt 11,10 par || *15* cf Gn 15,8; Jdc 6,36sqq; 1Sm 10,2 || *15/16* cf Gn 17,17; 18,11sq; Rm 4,19sqq; *cf 4* || *17* cf Lc 1,26 | cf Dn 8,16; 9,21 || *18* cf Is 7,12; Act 13,11 || *22* cf Lc 1,39 || *24* cf Gn 21,6; 30,23; 1Sm 1,11

3. Ankündigung der Geburt Jesu

Annuntiatio nativitatis Christi | **The Annunciation**

Matth.	Mark.	Luk. 1, 26-38	Joh.
		[26]Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ⸀ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς ⸁Γαλιλαίας ⸋ᾗ ὄνομα Ναζαρὲθ⸌ [27]πρὸς παρθένον ⸀ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα ⸉Ἰωσὴφ ἐξ οἴκου ⸆ Δαυὶδ καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. [28]καὶ εἰσελθὼν ⸆ πρὸς αὐτὴν ⸀εἶπεν· χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ⸇. [29]ἡ δὲ⸆ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη καὶ διελογίζετο⸇ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. [30]καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. [31]καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. [32]οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, [33]καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. [34]⸂εἶπεν δὲ⸃ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον· πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ ⸀γινώσκω; [35]καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ⸆ ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. [36]καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ ⸀συγγενίς σου καὶ αὐτὴ ⸁συνείληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· [37]ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ ⸂τοῦ θεοῦ⸃ πᾶν ῥῆμα. [38]⸂εἶπεν δὲ⸃ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ⸀ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.	

Protev. Jacobi 11, 1–3 (sec. Pap. Bodmer V et ed. de Strycker): [1]Καὶ ἔλαβεν τὴν κάλπιν καὶ ἐξῆλθεν γεμίσαι ὕδωρ. Καὶ ἰδοὺ [αὐτῇ] φωνὴ λέγουσα ⟨αὐτῇ⟩· Χαῖρε, κεχαριτω⟨μένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογη⟩μένη σὺ ἐν γυναιξίν. Καὶ περιέβλεπεν τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ Μαρία πόθεν αὕτη εἴη ἡ φωνή. Καὶ ἔντρομος γενομένη εἰσῄει εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ ἀναπαύσασα τὴν κάλπιν ἔλαβεν τὴν πορφύραν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἧλκεν τὴν πορφύραν. [2]Καὶ ἰδοὺ ἔστη ἄγγελος ἐνώπιον ⟨αὐτῆς⟩ λέγων· Μὴ φοβοῦ, Μαρία· εὗρες γὰρ χάριν ἐνώπιον τοῦ πάντων Δεσπότου. Συνλήμψῃ ἐκ Λόγου αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἀκούσασα Μαρία διεκρίθη ἐν ἑαυτῇ λέγουσα· Ἐγὼ συνλήμψομαι ἀπὸ Κυρίου Θεοῦ ζῶντος ὡς πᾶσα γυνὴ γεννᾷ; [3]Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἔστη [αὐτῇ] λέγων αὐτῇ· Οὐχ οὕτως, Μαρία. Δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Ὑψίστου. Καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει ⟨τὸν⟩ λαὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Καὶ εἶπε Μαρία· Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου κατενώπιον αὐτοῦ. Γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου.

Pap. Cair. 10735 (Evang. apocr.?) (sec. Deissmann): ...]. ἑρμηνευέτω σοι. ὁ [δὲ ἀρχιστρατηγός] φησι τῇ παρθένῳ· ἰδοὺ [Ἐλισάβετ ἡ συγ]γενής σου καὶ αὐτὴ συν[είληφε καὶ ἕκτο]ς ἐστὶ μὴν αὐτῇ τῇ κα[λουμένῃ στείρᾳ. ἐν] τῷ ἕκτῳ, ὅ ἐστιν [θώθ, μηνὶ ἡ μήτηρ ἄρα Ἰω]άννην συνέλαβε. [ἔδει δὲ προκηρύσ]σειν τὸν ἀρχιστρα[τηγὸν Ἰωάννην τὸ]ν οἰκέτην προβαδί[ζοντα τῆς τοῦ κυρίου αὐτοῦ] παρουσίας [...]τα ...

Justinus Mart., Dial. 100, 5: Πίστιν δὲ καὶ χαρὰν λαβοῦσα Μαρία ἡ παρθένος, εὐαγγελιζομένου αὐτῇ Γαβριὴλ ἀγγέλου ὅτι πνεῦμα κυρίου ἐπ' αὐτὴν ἐπελεύσεται καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει αὐτήν, διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐξ αὐτῆς ἅγιόν ἐστιν υἱὸς θεοῦ, ἀπεκρίνατο· »Γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου.«

–, Apol. I, 33, 5: Καὶ ὁ ἀποσταλεὶς δὲ πρὸς αὐτὴν τὴν παρθένον κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ ἄγγελος θεοῦ εὐηγγελίσατο αὐτὴν εἰπών· »Ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν«, ὡς οἱ ἀπομνημονεύσαντες πάντα τὰ περὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐδίδαξαν, οἷς ἐπιστεύσαμεν ...

---

26 ⸀υπο A C D Θ 33. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L W Ψ 0130 *f*1.(13) 565. 579. 700. 892. (2542) *pc* | ⸁Ιουδαιας ℵ* (*pc*) | ⸋D • **27** ⸀μεμνηστευμενην ℵ1 B2 C Θ Ψ *f*1.13 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐; Or Eus Epiph ¦ μεμνησμενην D ¦ *txt* ℵ*.2 A B* L W *pc* | ⸆(2,4) και πατριας ℵ C L *f*1 700. 1342. 1424 *al*; Eus • **28** ⸆ο αγγελος A C D *f*13 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 latt sy bopt (ℵ Δ 69. 579. 700 *al*: *add p.* αυτ.) ¦ *txt* B L W Θ Ξ Ψ *f*1 565. 788 *pc* sa bopt | ⸀ευηγγελισατο αυτην και ειπ. 0233 *pc* it syh | ⸇(1,42) ευλογημενη συ εν γυναιξιν A C D Θ *f*13 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 latt sy bomss; Eus ¦ *txt* ℵ B L W Ψ *f*1 565. 579. 700 *pc* co • **29** ⸆ιδουσα A C Θ *f*13 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 lat sy bopt ¦ ακουσασα 1194 vgcl ¦ *txt* ℵ B D L W Ψ *f*1 565. 579 *pc* sa bopt | ⸇εν εαυτη D *pc* boms ¦ εν εαυτη λεγουσα Ψ 33. 892. 2542 *pc* syhmg • **34** ⸂και ειπεν D a (*v.* 13.38) | ⸀μετεχω 579 • **35** ⸆εκ σου C* Θ *f*13 33. 1582* *pc* a c e (r1) vgcl syp; Irlat Tert Ad Epiph • **36** ⸀-νης B3 C* Θ Ξ Ψ *f*1 33. 892 [205. 579. 700. 1424. 2542] 𝔐 | ⸁συνειληφυια A C D Θ Ψ *f*1.13 33. 1006. 1342. 1506 𝔐; Cl Epiph ¦ *txt* ℵ B L W Ξ 565. 892 *pc* • **37** ⸂τω θεω ℵ2 A C Θ Ψ *f*(1).13 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ* B (⸉ D) L W Ξ 565 *pc* • **38** ⸂και ειπεν D 1424 a boms (*v.* 13.34) | ⸀απεστη D

---

1 cf Lc 1,19 ‖ 2 cf Lc 2,4 sq; 3,23; Mt 1,16.18.20 ‖ 3 cf Jdc 5,24; 6,12; Rth 2,4; *cf 15* ‖ 4 *cf 15 sq* ‖ 5 cf Lc 1,13; 2,10; Mt 1,20; 28,10; Act 27,24; Gn 6,8; Jdc 6,23; Dn 10,12.19 | *cf 10 sq. 17;* Mt 1,18.23 ‖ 5/6 cf Is 7,14; Gn 16,11; Jdc 13,3.5; *cf 19 sq. 28 sqq* ‖ 6 cf Lc 1,15; Mt 1,21.23 (Is 7,14) | cf Lc 2,14; 1,76; 6,35; 8,28; Mc 5,7; *cf 19* ‖ 7/8 cf Is 9,6; 2 Sm 7,12-16; Mch 4,7; Dn 7,14; Heb 7,24 ‖ 8 cf Mt 1,25 ‖ 9 sq *cf 19. 25 sq* | cf Ex 40,35; Mc 9,7 et par *(= nr 161)* ‖ 10 cf Is 4,3; Ex 13,12; Lv 21,13 sq; Jo 10,36 ‖ 10 sq *cf 5. 22 sqq* ‖ 11 sq cf Gn 18,14; Mt 19,26 et par *(= nr 255)* ‖ 12 cf 1 Sm 25,41; 2 Rg 4,16; *cf 20 sq* | *cf 26 sq* | cf Jdc 6,21; Lc 2,15; Act 10,7; 12,10 ‖ 15 *cf 3* ‖ 15 sq *cf 4* ‖ 17 *cf 5* ‖ 19 *cf 9 sq* ‖ 19 *cf 6. 9;* Mt 1,21 ‖ 19 sq *cf 5/6* ‖ 20 sq *cf 12* ‖ 22 sqq *cf 10 sq* ‖ 25 sq *cf 9 sq* ‖ 26 sq *cf 12* ‖ 28 sqq *cf 5/6;* Mt 1,21

4. Maria bei Elisabeth

Visitatio Mariae | **Mary's Visit to Elizabeth**

Matth.	Mark.	Luk. 1,39-56	Joh.

Luk. 1,39-56

39 ⸂Ἀναστᾶσα δὲ⸃ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ⸀ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα,
40 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. 41 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ⸉τὸν ἀσπα-
σμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ⸊, ἐσκίρτησεν ⸆ τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ
Ἐλισάβετ, 42 καὶ ⸂ἀνεφώνησεν κραυγῇ⸃ μεγάλῃ καὶ εἶπεν⸆· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶν καὶ εὐλογημένος ὁ
καρπὸς τῆς κοιλίας σου. 43 καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ⸀ἐμέ; 44 ἰδοὺ γὰρ ὡς
ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου.
45 καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.
46 Καὶ εἶπεν ⸀Μαριάμ·
Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον,
47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ⸀ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου,
48 ὅτι ἐπέβλεψεν ⸆ ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ.
ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί,
49 ὅτι ἐποίησέν μοι ⸀μεγάλα ὁ δυνατός.
καὶ ἅγιον τὸ ⸁ὄνομα αὐτοῦ,
50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ⸂εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς⸃
τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ,
διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν·
52 καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινούς,
53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς.
54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,
μνησθῆναι ἐλέους,
55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ⸂εἰς τὸν αἰῶνα⸃.
56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ⸀ὡς μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Protev. Jacobi 12,1–3 (sec. Pap. Bodmer V et ed. de Strycker): [1] Καὶ ἐποίησεν τὴν πορφύραν καὶ τὸ κόκκινον, καὶ ἀνήνεγκεν τῷ ἱερεῖ. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς εὐλόγησεν αὐτὴν καὶ εἶπεν· Μαρία, ἐμεγάλυνεν [σε] Κύριος ὁ Θεὸς τὸ ὄνομά σου, καὶ ἔσῃ εὐλογημένη ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς τῆς γῆς. [2] Χαρὰν

39 ⸂ και α. A 346* *al* r^{1} | ⸀ επορευετο ℵ • **41** *⸉ 5 6 1–4* A C^{2} W 33. 1006. 1342. 1506 𝔐 sy^{h} co ¦ *txt* ℵ B C* D L Θ Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 565. 579. 892. 1424 *pc* latt | ⸆ (44) εν αγαλλιασει ℵ* 565^{c} *pc* sy^{hmg} sa^{ms} bo^{ms}; (Hipp) Or • **42** ⸂ ανεφωνησεν φωνη A D Ψ *f*^{1} 1006. 1342* 𝔐; Cyr ¦ ανεβοησεν φ. ℵ C F Θ *f*^{13} 33. 892. 1342^{c}. 1424. 1506 *pc* ¦ *txt* B L W Ξ 565. 579; Or^{pt} | ⸆ Μαριαμ sy$^{s.p}$ • **43** ⸀ με ℵ^{2} A C D L W Ψ *f*$^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B Θ Ξ^{vid} • **46** ⸀ Elisabeth a b l; Ir^{lat} Or$^{lat.mss}$ Nic ¦ [– comm *cj*] • **47** ⸀ εν D lat; Ir^{lat} • **48** ⸆ κυριος D • **49** ⸀ μεγαλεια ℵ^{2} A C D^{2} Θ Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 e ¦ *txt* ℵ* B D* L W lat; Or^{lat} | ⸁ ελεος ℵ* • **50** ⸂ εις γενεας γενεων A C^{2} D(*) Θ 33. 892. 1006 𝔐 (a b c) sy^{h}; Or^{lat} ¦ εις γενεαν και γενεαν ℵ F Ψ *f*$^{1.13}$ 205. 579. 700. 1342. 1424. 1506. 2542 *al* it; Cyr ¦ απο γενεας εις γενεαν 565 *pc* (vg^{cl}) sa ¦ *txt* B C* L W Ξ vg bo • **55** ⸂ εως αιωνος C F Ψ *f*$^{1.13}$ 205. 700. 1342. 1424. 2542 *pm* aur vg^{mss} • **56** ⸀ ωσει A C Θ *f*^{13} 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ – D 69 *pc* it sa bo^{pt}; Or^{lat} ¦ *txt* ℵ B L W Ξ Ψ *f*^{1} 565 *pc*

1 cf Act 8,27; Gn 22,3 | 2 Sm 2,1 || *2 cf 27* | *cf 28* || *3* Μαρία cf Lc 2,19, cet. loc. Μαριάμ | *cf 6;* Gn 25,22 | cf Lc 1,15.67 || *4* cf Dt 28,3 sq; Jdc 5,24; Jdth 13,18; Lc 11,27; *cf 27.29* || *5* cf Act 2,30; Ps 132,11 | cf 2 Sm 24,21; Ps 110,1; Sir 51,10; *cf 29* || *6 cf 3.29 sq* || *7 cf 12* | cf Act 27,25; Heb 11,11 || *9-24* cf 1 Sm 2,1-10 || *9* cf Lc 1,58; Act 5,13; 10,46; 19,17; *cf 27* || *10* cf Hab 3,18 (Is 61,10); Ps 35,9; 24,5; 25,5; Sir 51,1; Ps Sal 3,6; 17,3; 1 Tm 1,1; 2,3; 4,10; Tt 1,3; 2,10; 3,4 || *11* cf 1 Sm 1,11 (Ps 113,5 sq); Ps 31,8; Gn 29,32 | cf 1 Sm 9,16; 2 Sm 16,12; 2 Rg 14,26; Ps 9,14; 25,18; *cf 19* | cf Lc 1,38 || *12* cf Lc 5,10; Act 18,6 | *cf 7.31;* Lc 11,27 | cf Gn 30,13 || *13* cf Act 2,11; Dt 10,21; Ps 71,19; 126,2 sq | ὁ δυνατός cf Ps 45,4.6; 120,4; Zph 3,17 etc || *14* cf Ps 111,9 || *15/16* cf Ps 103,13.17; 89,2; Lc 1,58.72.78 || *17/18* cf Ps 89,11 (2 Sm 22,28); Ps 118,15; 18,28; Jr 32,17 (39,17 LXX) || *19* cf Ez 21,31 (Ps 147,6; Job 12,19; 5,11; 1 Sm 2,7); Sir 10,14; *cf 11;* cf Jc 4,6; 1 Pt 5,5 (Prv 3,34) || *20* cf Ps 107,9 (Ps 34,11; 1 Sm 2,5); Gn 31,42; Job 22,9 || *21/22* cf Is 41,8 sq; Ps 98,3 || *23/24* cf Mch 7,20; 2 Sm 22,51 (Gn 17,7; 18,18; 22,17) || *25 cf 31* || *27 cf 4.9;* cf Gn 12,2.3 || *27* cf Lc 1,36; *cf 2*

⟨δὲ⟩ λαβοῦσα Μαρία ἀπῄει πρὸς τὴν συγγενίδα αὐτῆς Ἐλισάβεδ καὶ ἔκρουσεν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἀκούσασα ἡ Ἐλισάβεδ ἔρριψεν τὸ κόκκινον καὶ ἔδραμεν πρὸς τὴν θύραν καὶ ἤνοιξεν αὐτῇ καὶ εὐλόγησεν αὐτὴν καὶ εἶπεν· Πόθεν μοι ⟨τοῦτο⟩ ἵνα ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου ⟨μου⟩ ἔλθῃ πρὸς ἐμέ; Ἰδοὺ γὰρ τὸ ἐν ἐμοὶ ἐσκίρτησεν καὶ εὐλόγησέν σε. Ἡ δὲ Μαρία ἐπελάθετο τῶν μυστηρίων ὧν ἐλάλησεν Γαβριὴλ ὁ ἄγγελος. Καὶ ⸀ἠ⸀τένισεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν· Τίς εἰμι ἐγὼ ὅτι ἰδοὺ πᾶσαι αἱ γυναῖκες τῆς γῆς μακαριοῦσίν με; [3]Καὶ ἐποίησεν τρεῖς μῆνας πρὸς τὴν Ἐλισάβεδ.

---

28 cf 2/3 || *29 cf 4/5* || *29sq cf 6* || 30 cf Lc 1,31 sq; || *31 cf 12* | *cf 25*

5. Geburt Johannes des Täufers

Nativitas Ioannis — **The Birth of John the Baptist**

Matth.	Mark.	Luk. 1, 57-80	Joh.

Luk. 1, 57-80

[57]Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν καὶ ἐγέννησεν υἱόν. [58]καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. [59]Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ⸂ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ⸃ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. [60]καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται ⸆ Ἰωάννης. [61]καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὴν ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐκ τῆς συγγενείας σου ὃς καλεῖται ⸂τῷ ὀνόματι τούτῳ⸃. [62]ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. [63]καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν °λέγων· Ἰωάννης ἐστὶν ⸆ ὄνομα αὐτοῦ. ⸂καὶ ἐθαύμασαν πάντες. [64]ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα⸃ αὐτοῦ ⸆, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. [65]⸂Καὶ ἐγένετο⸃ ἐπὶ πάντας φόβος ⸆ τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς, καὶ ἐν °ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο °¹πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, [66]καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν λέγοντες· τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ °γὰρ χεὶρ κυρίου °¹ἦν μετ' αὐτοῦ.

[67]Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ⸂ἐπροφήτευσεν λέγων⸃·

[68]Εὐλογητὸς °κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ,
ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ,
[69]καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν
ἐν ⸆ οἴκῳ Δαυὶδ ⸆ παιδὸς αὐτοῦ,
[70]καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος ⸂τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ⸃,
[71]σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς,
[72]ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν
καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,
[73]ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν,
τοῦ δοῦναι ἡμῖν [74]ἀφόβως ἐκ χειρὸς ⸀ἐχθρῶν ῥυσθέντας

---

59 ⸂*3 1* A Θ Ψ f^1 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C (D) L W Ξ f^{13} 33. 565. 579(*). 892 *pc* • **60** ⸆ το ονομα αυτου C* D *pc* bo[pt] • **61** ⸂ το ονομα τουτο D • **63** ° D 1506 *pc* e sy[s] bo[ms] | ⸆ το ℵ A B² C D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴ B* L Ξ 565. 579. 700 *pc* • **63.64** ⸂ (Mc 7,35) και εθαυμασαν ... παραχρημα και ελυθη ο δεσμος της γλωσσης f^1 *pc* ¦ και παραχρημα ελυθη η γλωσση αυτου και εθαυμασαν παντες· ανεωχθη δε το στομα D a b vg[ms] (sy[s]) • **64** ⸆ διηρθρωθη 251 • **65** ⸂ εγενετο δε ℵ* A *al* sa[mss] | ⸆ τους ακουοντας ταυτα και Θ arm | ° bo; Or | °¹ ℵ* L 1424 *pc* sy[s.p] bo[mss] • **66** ° A C² Θ $f^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 sy[p.h] ¦ *txt* 𝔓⁴ ℵ B C* D L W Ψ 565 *pc* latt sy[hmg] co | °¹ D it vg[ms] sy[s] • **67** ⸂ ειπεν D • **68** ° 𝔓⁴ W it vg[st] sy[s] sa[mss]; Ir Cyp • **69** ⸆ τω A Θ Ψ 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴ [vid] ℵ B C D L W $f^{1.13}$ 33. 565. 579. 700. 892 *pc* | ⸆ του A C Θ Ψ $f^{1.13}$ 33. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴ ℵ B D L W 565. 579. 892 *pc* • **70** ⸂ *2 5 6 1 3 4* D it (co); Ir[lat] ¦ *1-4 6 5* ℵ W; Eus ¦ των αγ. των απ αι. προφ. αυ. A C Θ Ψ f^1 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴ B L Δ 0130 f^{13} 33. 579 *pc* vg • **74** ⸀ εχθρων ημων D 33 *pc*; Or[pt] ¦ των εχθρων ημων A C Θ Ψ 0177. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L W (0130) $f^{1.13}$ 565. 892 *pc* β e; Ir

---

[1]cf Lc 2,6 sq; Gn 25,24 || [2]cf 1Sm 12,24; Gn 19,19; Ps 126,2 sq | cf Lc 1,14; 15,6.9; Gn 21,6 || [3]cf Lc 2,21; Lv 12,3; Gn 17,10.12; 21,3 sq; Ph 3,5 || [5]ἐνένευον hapaxl. NT || [6]ἔγραψεν λέγων cf 2 Rg 10,6 || [7]cf Dn 10,16 || [8]cf Lc 1,12.29; 7,16; Act 2,43; 5,5; 19,17 | διελαλεῖτο hic et 6,11 sol. || [9]cf Gn 24,66; Lc 2,19.51; Act 5,32 | 1Sm 21,13; cf Lc 9,44; 21,14 || [10]cf 1Chr 4,10; Act 11,21; χεὶρ κυρίου Lc sol. || [11]Lc 1,41 || [12]cf Ps 41,14; 72,18; 89,53; 106,48 || [13]cf 29; Lc 7,16; 19,44; Act 15,14 | cf Ps 111,9; Lc 24,21; Rth 1,6; Sir 46,14.17 || [14/15]cf Ps 18,3 (2Sm 22,3); 132,17 (1Sm 2,10); Ez 29,21; Ps 89,25; Sir 51,12 (hebr.) || [15]cf Lc 1,54; Act 4,25 || [16]cf 2 Rg 17,23; Act 1,16; 3,18.21; 4,25 | ἀπ' αἰῶνος Lc sol., hic et Act 3,21; 15,18 | cf Act 3,21; Rm 1,2 || [17]cf Ps 106,10; 18,18 (2Sm 22,18) || [18]cf Mch 7,20; Lc 1,54 sq; Act 3,25 || [19]cf Ps 105,8; 106,45; Lv 26,42; Ex 2,24; Gn 17,7 || [20/21]cf Jr 11,5; Mch 4,10; 7,20; Gn 22,16 sq; 26,3; Ps 105,9 sqq

Matth.	Mark.	[Luk. 1,57-80]	Joh.

[Luk. 1,57-80]

λατρεύειν αὐτῷ 75 ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ
ἐνώπιον αὐτοῦ ⸀πάσαις ταῖς ἡμέραις⸁ ⸆ἡμῶν.
76 Καὶ σὺ °δέ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ·
προπορεύσῃ γὰρ ⸀ἐνώπιον κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ,
77 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ
ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν ⸀αὐτῶν,
78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν,
ἐν οἷς ⸀ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,
79 ἐπιφᾶναι ⸆ τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις,
τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.
80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

(nr. 7 2,1-7 p. 10)

1. Clem. ad Cor. 48,4: Πολλῶν οὖν πυλῶν ἀνεῳγυιῶν ἡ ἐν δικαιοσύνῃ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν Χριστῷ, ἐν ᾗ μακάριοι πάντες οἱ εἰσελθόντες καὶ κατευθύνοντες τὴν πορείαν αὐτῶν »ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ«, ἀταράχως πάντα ἐπιτελοῦντες.

75 ⸀πασας τας ημερας ℵ A C D Θ Ψ 0177 $f^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐; Or ¦ *txt* $𝔓^{4vid}$ B L W 565. 579 *pc* | ⸆της ζωης H Θ $f^{1.13}$ 205. 700. 1006. 1342. 1424. 2542 *pm* sy^{s}; Or • 76 °A Θ Ψ $f^{1.13}$ 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 lat sy ¦ *txt* $𝔓^{4}$ ℵ B C D L W 0177. 579 *pc* | ⸀προ προσωπου A C D L Θ Ψ $f^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 sy ¦ *txt* $𝔓^{4}$ ℵ B W 0177 *pc*; Or • 77 ⸀ημων A C Θ Ψ f^{1} 205. 579. 1006. 1342 *al* vg^{ms} ¦ αυτου W 0177. 565 *pc* ¦ – 983. 2542 *pc* vg^{ms} bo^{pt} • 78 ⸀επεσκεψατο $ℵ^{2}$ A D Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 latt sy^{h}; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ* B L W Θ 0177 *pc* $sy^{s.p}$ co • 79 ⸆φως D (r^{1})

22 cf Eph 4,24; *cf 35* || 24 cf Lc 1,32; 20,6; Mt 14,5 (21,26); Mc 11,32 || 25 cf Lc 1,17; 7,26sq; Mt 11,10; Mc 1,2sq; Jo 1,23; 3,28 | cf Ml 3,1; Is 40,3; 1Rg 18,46 || 27 cf Lc 3,3; 24,47; Mt 26,28; Mc 1,4; Act 2,38; 5,31; 10,43; 13,38; 26,18; Kol 1,14; Eph 1,7 || 29 *cf 13* | cf Jr 23,5 (LXX); Zch 3,8; 6,12; Is 60,1sq; Ml 4,2 (= 3,20); Nu 24,17 || 30 cf Is 9,1; 42,7; Ps 107,10; Mt 4,16 || 31 cf Is 59,8; Rm 3,17; Act 16,17; 1Th 3,11 || 32 cf Jdc 13,24sq; 1Sm 2,26; Gn 21,8.20; Lc 2,40.52 || 35 *cf 22*

6. Stammbaum Jesu

Genealogia Jesu *(cf. nr. 19)* **The Genealogy of Jesus**

Matth. 1,2-17	Mark.	Luk. 3,23-38 *(nr. 19, p. 28)*	Joh.

Matth. 1,2-17

(nr. 1 1,1 p. 1)

2 Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ,
Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ,
Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ,

Luk. 3,23-38
(nr. 19, p. 28)

⸂23 Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ⸉⸀ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα⸊, ὢν ⸉υἱός, ὡς ἐνομίζετο⸊, Ἰωσὴφ ⸆

[ord. invers.]

[34 Ἀβραάμ]	⸋τοῦ Ἠλὶ
[Ἰσαάκ]	24 ⸋1 τοῦ Μαθθὰτ
[Ἰακώβ]	τοῦ Λευὶ⸌1
	τοῦ Μελχὶ

Luk.: 23-31 ⸂ην δε Ιησους ως ετων λ' αρχομενος ως ενομιζετο ειναι υιος Ιωσηφ του Ιακωβ του Μαθθαν του Ελεαζαρ του Ελιουδ του Ιαχιν του Σαδωκ του Αζωρ του Ελιακιμ του Αβιουδ του Ζοροβαβελ του Σαλαθιηλ του Ιεχονιου του Ιωακιμ του Ελιακιμ του Ιωσια του Αμως του Μανασση του Εζεκια του Αχας του Ιωαθαν του Οζια του Αμασιου του Ιωας του Οχοζιου του Ιωραμ του Ιωσαφαδ του Ασαφ του Αβιουδ του Ροβοαμ του Σολομων του Δαυιδ D • 23 ⸉ωσει ετ. τριακ. αρχ. ειναι (– E H G 0233. 565. 2542) Θ sy^{hmg} ¦ αρχ. ειναι ως ετ. τριακ. f^{13} 1424 *pc* | ⸀ερχομενος 700; Ju Cl (Ir) ¦ – *pc* e f $sy^{s.p}$ sa | ⸉*2 3 1* A Θ 0102 f^{13} 33. 1006. 1342. 1506 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* $𝔓^{4}$ ℵ B L W Ψ 070 f^{1} 205. 892 *pc* | ⸆του Ιακωβ (E *sed p.* Ηλι) Θ *pc* (*cf* ⸂D) • 23-38 ⸋W 579 ¦ *om.* τ. Ηλι τ. Μαθ. c; Ir^{lat} • 24 ⸋1 Ir^{lat} Africanus apud Eus

1 cf Act 1,1 || 2 cf Lc 4,22; Mt 13,55 et par *(= nr 139)*; Jo 1,45; 6,42 || 3-17(Mt) *cf 43-57 (Lc) ord. invers.* || 3(Mt) cf Gn 21,3.12; 1Chr 1,34 || 4(Mt) cf Gn 25,26; 1Chr 1,34 || 5-17(Mt) *cf 83-90* || 5(Mt) cf Gn 29,35; 29,31-30,24; 49,10; Heb 7,14

[Matth. 1, 2-17]	Mark.	[Luk. 3, 23-38]		Joh.
[3] Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φάρες καὶ τὸν ⸀Ζάρα ἐκ τῆς		[[33] Ἰούδα]	τοῦ Ἰανναὶ	
Θαμάρ,			τοῦ Ἰωσὴφ	
Φάρες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ,		[Φάρες]	[25] τοῦ Ματταθίου	
Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ,		[Ἑσρώμ, Ἀρνί]	τοῦ Ἀμὼς	
[4] Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ,		[Ἀδμίν]	τοῦ Ναοὺμ	
Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών,		[Ἀμιναδάβ]	τοῦ Ἑσλὶ	
Ναασσὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών,		[[32] Ναασσών]	τοῦ Ναγγαὶ	
[5] Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸀Βόες ἐκ τῆς Ῥαχάβ,		[Σαλά]	[26] τοῦ Μάαθ	
⸀Βόες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ,		[Βόος]	τοῦ Ματταθίου	
Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί,		[Ἰωβήδ]	τοῦ Σεμεΐν	
[6] Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα.		[Ἰεσσαί]	τοῦ Ἰωσὴχ	
Δαυὶδ δὲ ⸆ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου,		[[31] Δαυίδ]	τοῦ Ἰωδὰ	
[7] Σολομὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ,		[Ναθάμ]	[27] τοῦ Ἰωανὰν	
Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸀Ἀβιά,		[Ματταθά]	τοῦ Ῥησὰ	
⸀Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸁Ἀσάφ,		[Μεννά]	τοῦ Ζοροβαβὲλ	
[8] ⸁Ἀσὰφ δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸀Ἰωσαφάτ,		[Μελεά]	τοῦ Σαλαθιὴλ	
⸀Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ,		[[30] Ἐλιακίμ]	τοῦ Νηρὶ	
Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν ⸆ τὸν Ὀζίαν,		[Ἰωνάμ]	[28] τοῦ Μελχὶ	
[9] Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸀Ἰωαθάμ,		[Ἰωσήφ]	τοῦ Ἀδδὶ	
⸀Ἰωαθὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸁Ἀχάζ,		[Ἰούδα]	τοῦ Κωσὰμ	
⸁Ἀχὰζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑζεκίαν,		[Συμεών]	τοῦ ⸀Ἐλμαδὰμ	
[10] Ἑζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸀Μανασσῆ,		[[29] Λευί]	τοῦ Ἢρ	
⸁Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸀¹Ἀμώς,		[Μαθθάτ]	[29] τοῦ Ἰησοῦ	
⸀¹Ἀμὼς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν,		[Ἰωρίμ]	τοῦ Ἐλιέζερ	
[11] Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν ⸆ τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς		[Ἐλιέζερ, Ἰησοῦ]	τοῦ Ἰωρὶμ	
αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.		[[28] Ἤρ, Ἐλμαδάμ]	τοῦ Μαθθὰτ	
[12] Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννη-		[Κωσάμ, Ἀδδί]	τοῦ Λευὶ	
σεν τὸν Σαλαθιήλ,		[Μελχί, [27] Νηρί]	[30] τοῦ Συμεὼν	
Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ,		[Σαλαθιήλ]	τοῦ Ἰούδα	
[13] Ζοροβαβὲλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ,		[Ζοροβαβέλ]	τοῦ Ἰωσὴφ	
Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ,		[Ῥησά, Ἰωανάν]	τοῦ Ἰωνὰμ	
Ἐλιακὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ,		[[26] Ἰωδά, Ἰωσήχ]	τοῦ Ἐλιακὶμ	
[14] Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ,		[Σεμεΐν, Ματταθίου]	[31] τοῦ Μελεὰ	
Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸀Ἀχίμ,		[Μάαθ, [25] Ναγγαί]	⸋¹ τοῦ Μεννὰ⸌	
⸀Ἀχὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ,		[Ἑσλί, Ναούμ]	τοῦ Ματταθὰ	
[15] Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ,		[Ἀμώς, Ματταθίου]	τοῦ ⸀Ναθὰμ	

Matth.: 3 ⸀Ζαρε 𝔓¹ B mae • 5 ⸀*bis* Βοοζ L (W) $f^{1.13}$ 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 lat sy^p; Epiph ¦ Βοος C (D^Luc) 33 *pc* g^1* ¦ *txt* 𝔓¹ ℵ B k co • 6 ⸆ο βασιλευς C L W 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 lat sy^h ¦ *txt* 𝔓¹ ℵ B $f^{1.13}$ 205. 579. 700 *pc* g¹ k vg^mss sy^s.c.p co • 7 ⸀*bis* Αβιουδ (D^Luc) f^{13} *pc* it (sy^hmg) • 7.8 ⸁*bis* Ασα L W 0297^vid. 33. 892. 1006. 1342 𝔐 (a) f ff¹ vg sy; Epiph ¦ *txt* 𝔓^1 vid ℵ B C (D^Luc) $f^{1.13}$ 205. 700. 1506 *pc* it (sy^hmg) co • 8 ⸀*bis* -φαδ (D^Luc) | ⸆τον Οχοζιαν, Ο-σιας δε εγενν. τον Ιωας, Ι. δε εγενν. τον Αμασιαν, Α-ιας δε εγενν. (D^Luc) sy^c • 9 ⸀*bis* -θαν D^Luc Δ | ⸁*bis* Αχας ℵ (* -αζ¹) C (D^Luc) g^1* (k) q mae bo^ms • 10 ⸀-σσην Δ 0297^vid. 983 *pc* | ⸁-σση ℵ¹ B | ⸀¹*bis* Αμων L W 0297^vid. f^{13} 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 lat sy mae ¦ *txt* ℵ B C (D^Luc) Δ Θ f^1 33. 205 *pc* it vg^mss sa bo • 11 ⸆τον Ιωακιμ, Ι. δε εγενν. Θ f^1 33. 205. 1006. 1342^vid *al* sy^h**; (Ir^lat) ¦ *ord. invers.* του Ιεχονιου του Ιωακιμ του Ελιακιμ του Ιωσια D^Luc • 14 ⸀*bis* Αχιν (W) Δ f^1 205 sy^s.c.p ¦ Ιαχιν D^Luc

Luk.: 23-31 ⸉ *et* 23-38 ⸋ *v. p.* 7 • 28 ⸀Ελμωδαμ A Θ Ψ 0102 $f^{1.(13)}$ 892. 1006. 1342 𝔐 aur f q sy^h ¦ Ελμασαμ 𝔓⁴ ¦ *txt* ℵ B L (070). 33. 1424. 1506 *pc* lat • 31 ⸋¹A | ⸀Ναθαν ℵ² A L Θ Ψ $f^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 sy bo ¦ *txt* 𝔓⁴ ℵ* B 1582 *pc* it

7/8 (Mt) cf Gn 38,29sq ‖ *9-17 (Mt)* cf *91-98* ‖ *18-35 (Mt)* cf *99-108* ‖ *18 (Mt)* cf 2Sm 12,24 ‖ *21-42 (Lc)* cf *99-108* ‖ *21/22 (Lc)* cf *35 (Mt)*; Esr 3,2 ‖ *31 (Mt)* cf 2Rg 23sq; 1Esr 1,32 ‖ *35 (Mt)* cf *21/22 (Lc)*; Esr 3,2 ‖ *42 (Lc)* cf 2Sm 5,14 etc

[Matth. 1,2-17]	Mark.	[Luk. 3,23-38]		Joh.
Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν,		[24 Ἰωσήφ, Ἰανναί, Μελχί, Λευί]	τοῦ Δαυὶδ⸃	
Ματθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ,		[Μαθθάτ, 23 Ἡλί]	32 τοῦ Ἰεσσαὶ	
16 Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ ⸂τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ		[Ἰωσήφ]	τοῦ ⸀Ἰωβὴδ	
ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος χριστός⸃.		[Ἰησοῦς]	τοῦ ⸁Βόος	
			τοῦ ⸀¹Σαλὰ	
			τοῦ Ναασσὼν	
			33 ⸂τοῦ Ἀμιναδὰβ	
			τοῦ Ἀδμὶν	
			τοῦ Ἀρνὶ⸃	
			τοῦ ⸀Ἑσρὼμ	
			□¹τοῦ Φάρες⸌	
			τοῦ Ἰούδα	
			34 τοῦ Ἰακὼβ	
			τοῦ Ἰσαὰκ	
			τοῦ Ἀβραὰμ	
			τοῦ Θάρα	
			τοῦ Ναχὼρ	
			35 τοῦ ⸀Σεροὺχ	
			τοῦ Ῥαγαὺ	
			τοῦ ⸁Φάλεκ	
			τοῦ Ἕβερ	
			τοῦ Σαλὰ	
			36 ⸂τοῦ Καϊνὰμ⸃	
			τοῦ Ἀρφαξὰδ	
			τοῦ Σὴμ	
			τοῦ Νῶε	
			τοῦ Λάμεχ	
			37 τοῦ Μαθουσαλὰ	
			τοῦ Ἑνὼχ	
			τοῦ ⸀Ἰάρετ	
			τοῦ ⸁Μαλελεὴλ	
			τοῦ ⸀¹Καϊνὰμ	
			38 τοῦ Ἐνὼς	
			τοῦ Σὴθ	

Matth.: **16** ⸂ ω μνηστευθεισα παρθενος (– q) Μαριαμ εγενν. Ιησουν τον λεγομενον χριστον Θ f^{13} it ¦ , Ιωσηφ, ω μν-θεισα ην Μ. παρθ., εγενν. Ι. τ. λ. χρ. sy^{s} ¦ ω μν ην Μ. παρθ., ἣ ετεκεν Ι. χρ. sy^{c} ¦ τον μν-σαμενον Μ-μ (ω μν-θεισα Μ. Dial^{2}), εξ ης εγεννηθη ο χριστος ο υιος του θεου (Ι. ο λεγ. χρ. Dial^{2}) Dial. Tim. et Aqu.$^{2 et 3}$ ¦ *ut txt, sed* + και Ιωσηφ εγενν. τ. Ι. τ. λεγ. χρ. Dial^{1} ¦ *txt* 𝔓^{1} ℵ B C L W (f^{1}) 33. 892. 1006. 1506 𝔐 aur f ff^{1} vg sy$^{p.h}$ co; Tert

Luk.: **23-31** ⸂ *et* **23-38** □ *v. p.* 7 ● **32** ⸀Ιωβηλ ℵ* B 1506 sy^{s} ¦ Ωβηλ D* ¦ Ωβηδ D^{c} Θ f^{1} 1342 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ^{2} A L Δ Ψ f^{13} 33. 205. 209. 892. 1424 *al* c | ⸁Βοοζ Θ $f^{1.13}$ 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 lat ¦ – N* ¦ *txt* ℵ A B D L Ψ 33. 69. 565. 788 *al* it | ⸀¹Σαλμων ℵ^{2} A D L Θ Ψ 0102 ($f^{1.13}$) 33. 892. 1006. 1342. (1506) 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo ¦ *txt* 𝔓^{4} ℵ* B sy^{s} bo^{mss} ● **33** ⸂ *3–6* B ¦ τ. Αμιναδαβ τ. Αραμ A D E G H 33. 565. (1424) *pm* lat sy^{p} ¦ τ. Αμιναδαβ τ. Αραμ τ. Ιωραμ Δ Ψ 205. 209. 700. (⸉ 892). 1006. 1342. (1506). 2542 *pm* b e (sy^{h}) ¦ τ. Αμιναδαβ τ. Αραμ τ. Αδμι τ. Αρνι Θ (0102, f^{1}) *pc* ¦ τ. Αδαμ τ. Αδμιν τ. Αρνι ℵ* 69 *pc* sa *et v.l. al* ¦ *txt* 𝔓^{4} ℵ^{2} L f^{13} *pc* bo | ⸀-ρων B | □¹A ● **35** ⸀Σερουκ D | ⸁Φαλεγ A E G H 0102 $f^{1.13}$ 565. 700 *pm* ¦ Φαλεχ 1424 *pc* bo^{pt} ● **36** ⸂ τ. -ναν A Θ Ψ 0102 f^{13} 892. 1006. 1342 𝔐 sy$^{p.h}$ sa^{ms} bo^{pt} ¦ – 𝔓$^{75 vid}$ D ¦ *txt* ℵ B L f^{1} 33. 788 *pc* ● **37** ⸀-εδ B^{2} D L $f^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 vg sy sa^{mss} bo^{pt} ¦ -εθ A Θ Ψ 565 *pc* b c r^{1} bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓$^{4vid.75vid}$ ℵ B* a aur l q | ⸁Μελ- ℵ* A f^{13} *pc* | ⸀¹-ναν A B D Ψ $f^{1.13}$ 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 sy sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓^{75vid} ℵ L Θ

43-57(Lc) cf *83-90; 1 Chr 1,34; 3-17 (Mt) ord. invers.* || *43-53(Lc)* cf *91-98* || *46(Mt)* cf Mt 27,17.22 || *54* cf Gn 29,35 || *55* cf Gn 25,26; 1 Chr 1,34 || *56* cf Gn 21,3.12 || *55-67* cf Gn 11,10-26; 1 Chr 1,17-27 || *67-77* cf Gn 5,1-32; 4,25 sq; 1 Chr 1,1-4

[Matth. 1,2-17]	Mark.	[Luk. 3,23-38]	Joh.
17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.		τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ.⸃	

1. Chron. 2,1–15: 1 Ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ισραηλ· Ρουβην, Συμεων, Λευι, Ιουδα, Ισσαχαρ, Ζαβουλων, 2 Δαν, Ιωσηφ, Βενιαμιν, Νεφθαλι, Γαδ, Ασηρ. 3 Υἱοὶ Ιουδα· Ηρ, Αυναν, Σηλων, τρεῖς· ἐγεννήθησαν αὐτῷ ἐκ τῆς θυγατρὸς Σαυας τῆς Χαναανίτιδος. καὶ ἦν Ηρ ὁ πρωτότοκος Ιουδα πονηρὸς ἐναντίον κυρίου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. 4 καὶ Θαμαρ ἡ νύμφη αὐτοῦ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν Φαρες καὶ τὸν Ζαρα. πάντες υἱοὶ Ιουδα πέντε. 5 υἱοὶ Φαρες· Αρσων καὶ Ιεμουηλ. 6 καὶ υἱοὶ Ζαρα· Ζαμβρι καὶ Αιθαν καὶ Αιμαν καὶ Χαλχαλ καὶ Δαρα, πάντες πέντε. 7 καὶ υἱοὶ Χαρμι· Αχαρ ὁ ἐμποδοστάτης Ισραηλ, ὃς ἠθέτησεν εἰς τὸ ἀνάθεμα. 8 καὶ υἱοὶ Αιθαν· Αζαρια. – 9 καὶ υἱοὶ Εσερων, οἳ ἐτέχθησαν αὐτῷ· ὁ Ιραμεηλ καὶ ὁ Ραμ καὶ ὁ Χαλεβ καὶ Αραμ. 10 καὶ Αραμ ἐγέννησεν τὸν Αμιναδαβ, καὶ Αμιναδαβ ἐγέννησεν τὸν Ναασσων ἄρχοντα τοῦ οἴκου Ιουδα, 11 καὶ Ναασσων ἐγέννησεν τὸν Σαλμων, καὶ Σαλμων ἐγέννησεν τὸν Βοος, 12 καὶ Βοος ἐγέννησεν τὸν Ωβηδ, καὶ Ωβηδ ἐγέννησεν τὸν Ιεσσαι, 13 καὶ Ιεσσαι ἐγέννησεν τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ Ελιαβ· Αμιναδαβ ὁ δεύτερος, Σαμαα ὁ τρίτος, 14 Ναθαναηλ ὁ τέταρτος, Ραδδαι ὁ πέμπτος, 15 Ασομ ὁ ἕκτος, Δαυιδ ὁ ἕβδομος.

Ruth 4,12–22: 12 Καὶ γένοιτο ὁ οἶκός σου ὡς ὁ οἶκος Φαρες, ὃν ἔτεκεν Θαμαρ τῷ Ιουδα, ἐκ τοῦ σπέρματος, οὗ δώσει κύριός σοι ἐκ τῆς παιδίσκης ταύτης. 13 καὶ ἔλαβεν Βοος τὴν Ρουθ, καὶ ἐγενήθη αὐτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ κύριος κύησιν, καὶ ἔτεκεν υἱόν. 14 καὶ εἶπαν αἱ γυναῖκες πρὸς Νωεμιν Εὐλογητὸς κύριος, ὃς οὐ κατέλυσέ σοι σήμερον τὸν ἀγχιστέα, καὶ καλέσαι τὸ ὄνομά σου ἐν Ισραηλ, 15 καὶ ἔσται σοι εἰς ἐπιστρέφοντα ψυχὴν καὶ τοῦ διαθρέψαι τὴν πολιάν σου, ὅτι ἡ νύμφη σου ἡ ἀγαπήσασά σε ἔτεκεν αὐτόν, ἥ ἐστιν ἀγαθή σοι ὑπὲρ ἑπτὰ υἱούς. 16 καὶ ἔλαβεν Νωεμιν τὸ παιδίον καὶ ἔθηκεν εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς καὶ ἐγενήθη αὐτῷ εἰς τιθηνόν. 17 καὶ ἐκάλεσαν αὐτοῦ αἱ γείτονες ὄνομα λέγουσαι Ἐτέχθη υἱὸς τῇ Νωεμιν· καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ωβηδ· οὗτος πατὴρ Ιεσσαι πατρὸς Δαυιδ. 18 Καὶ αὗται αἱ γενέσεις Φαρες· Φαρες ἐγέννησεν τὸν Εσρων, 19 Εσρων δὲ ἐγέννησεν τὸν Αρραν, καὶ Αρραν ἐγέννησεν τὸν Αμιναδαβ, 20 καὶ Αμιναδαβ ἐγέννησεν τὸν Ναασσων, καὶ Ναασσων ἐγέννησεν τὸν Σαλμαν, 21 καὶ Σαλμαν ἐγέννησεν τὸν Βοος, καὶ Βοος ἐγέννησεν τὸν Ωβηδ, 22 καὶ Ωβηδ ἐγέννησεν τὸν Ιεσσαι, καὶ Ιεσσαι ἐγέννησεν τὸν Δαυιδ.

1. Chron. 3,5–24: 5 Καὶ οὗτοι ἐτέχθησαν αὐτῷ (*sc.* Δαυιδ) ἐν Ιερουσαλημ· Σαμαα, Σωβαβ, Ναθαν καὶ Σαλωμων, τέσσαρες τῇ Βηρσαβεε θυγατρὶ Αμιηλ, 6 καὶ Ιβααρ καὶ Ελισαμα καὶ Ελιφαλετ 7 καὶ Ναγε καὶ Ναφαγ καὶ Ιανουε 8 καὶ Ελισαμα καὶ Ελιαδα καὶ Ελιφαλετ, ἐννέα. 9 πάντες υἱοὶ Δαυιδ πλὴν τῶν υἱῶν τῶν παλλακῶν, καὶ Θημαρ ἀδελφὴ αὐτῶν. 10 Υἱοὶ Σαλωμων· Ροβοαμ, Αβια υἱὸς αὐτοῦ, Ασα υἱὸς αὐτοῦ, Ιωσαφατ υἱὸς αὐτοῦ, 11 Ιωραμ υἱὸς αὐτοῦ, Οχοζια υἱὸς αὐτοῦ, Ιωας υἱὸς αὐτοῦ, 12 Αμασιας υἱὸς αὐτοῦ, Αζαρια υἱὸς αὐτοῦ, Ιωαθαν υἱὸς αὐτοῦ, 13 Αχαζ υἱὸς αὐτοῦ, Εζεκιας υἱὸς αὐτοῦ, Μανασσης υἱὸς αὐτοῦ, 14 Αμων υἱὸς αὐτοῦ, Ιωσια υἱὸς αὐτοῦ. 15 καὶ υἱοὶ Ιωσια· πρωτότοκος Ιωαναν, ὁ δεύτερος Ιωακιμ, ὁ τρίτος Σεδεκια, ὁ τέταρτος Σαλουμ. 16 καὶ υἱοὶ Ιωακιμ· Ιεχονιας υἱὸς αὐτοῦ, Σεδεκιας υἱὸς αὐτοῦ. 17 καὶ υἱοὶ Ιεχονια-ασιρ· Σαλαθιηλ υἱὸς αὐτοῦ, 18 Μελχιραμ καὶ Φαδαιας καὶ Σανεσαρ καὶ Ιεκεμια καὶ Ωσαμω καὶ Δενεθι. 19 καὶ υἱοὶ Σαλαθιηλ· Ζοροβαβελ καὶ Σεμεϊ. καὶ υἱοὶ Ζοροβαβελ· Μοσολλαμος καὶ Ανανια, καὶ Σαλωμιθ ἀδελφὴ αὐτῶν, 20 καὶ Ασουβε καὶ Οολ καὶ Βαραχια καὶ Ασαδια καὶ Ασοβαεσδ, πέντε. 21 καὶ υἱοὶ Ανανια· Φαλλετια, καὶ Ισαια υἱὸς αὐτοῦ, Ραφαια υἱὸς αὐτοῦ, Ορνα υἱὸς αὐτοῦ, Αβδια υἱὸς αὐτοῦ, Σεχενια υἱὸς αὐτοῦ. 22 καὶ υἱὸς Σεχενια· Σαμαια. καὶ υἱοὶ Σαμαια· Χαττους καὶ Ιωηλ καὶ Μαρι καὶ Νωαδια καὶ Σαφαθ, ἕξ. 23 καὶ υἱοὶ Νωαδια· Ελιθεναν καὶ Εζεκια καὶ Εζρικαμ, τρεῖς. 24 καὶ υἱοὶ Ελιθεναν· Οδουια καὶ Ελιασιβ καὶ Φαλαια καὶ Ακουν καὶ Ιωαναν καὶ Δαλαια καὶ Ανανι, ἑπτά.

Luk.: 23-38 □ *v. p. 7*

77/78 cf Rm 5,14; 1Cor 15,22.45-49; Act 17,26.31 ‖ *83sqq cf 5-17 (Mt). 43-55 (Lc)* ‖ *91sqq cf 9-17 (Mt). 43-53 (Lc)* ‖ *99sqq cf 18-35 (Mt). 21-42 (Lc)*

7. Geburt Jesu

Christi nativitas **The Birth of Jesus**

Matth. 1,18-25	Mark.	Luk. 2,1-7	Joh.
18 Τοῦ δὲ ⸂Ἰησοῦ Χριστοῦ⸃ ἡ ⸀γένεσις οὕτως ἦν. μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος		*(nr. 5 1,57-80 p. 6)* 1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. 2 αὕτη ⸆ ἀπογραφὴ ⸉πρώτη ἐγένετο⸊ ἡγεμονεύοντος	

Matth.: 18 ⸂*2 1* B ¦ *1* W ¦ *2 pc* latt sy^s.c; Ir | ⸀γεννησις L *f*13 33. 892. 1006. 1506 𝔐; Ir Or Epiph ¦ *txt* 𝔓1 ℵ B C W Z Δ Θ *f*1 *pc*; Eus
Luk.: 2 ⸆η ℵ2 A C L W Ξ Ψ *f*1.13 33. 892. 1006. 1342. 1506 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B D Θ 0177. 565. 700 *pc* | ⸉ℵ* (D)

1-21 (Mt) cf Jdc 13,1sqq; 1Sm 1,1sqq ‖ *1 (Mt)* cf Gn 31,13; Rth 2,11; Lc 1,14; *cf 9 (Lc)* ‖ *1 (Lc)* cf Act 17,7 ‖ *1sq (Lc) cf 53sq* ‖ *2 (Lc)* cf Act 5,37 ‖ *3 (Mt) cf 9 (Mt). 14 (Mt). 24*